

«Τραγουδώ Ελληνικά». Ένα νέο εκπαιδευτικό συμπληρωματικό υλικό για την διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως Δεύτερης ή Ξένης Γλώσσας

Καβάγια Βασιλική

Περίληψη

Τα τραγούδια, φορέας πολιτισμού και τρόπου σκέψης και ζωής των φυσικών ομιλητών της γλώσσας-στόχου, της ελληνικής στην προκειμένη περίπτωση, μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο διδασκαλίας της Νέας Ελληνικής ως Δεύτερης ή Ξένης Γλώσσας. Η αξιοποίησή τους, με την συστηματοποίηση και την μεθοδική τους παρουσίαση στην διδασκαλία, λειτούργησε για εμάς ως κίνητρο για την ανάπτυξη του εκπαιδευτικού υλικού «Τραγουδώ Ελληνικά» (Πρόγραμμα «Σωκράτης» 225981-CP-1-2005-1-GR-INGUA-2, χρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση).

Summary

It's true that a song can be an incentive of various activities and a driving force in language learning, Greek in the particular case, due to the fact that there is an abundance of songs which present the mentality of the Greek people as well as their way of life and culture. This is the reason why we have developed the educational material "I sing in Greek" (Program "Socrates" 225981-CP-1-2005-1-GR-INGUA-2, financed from the European Union), based on the art of singing.

1. Εισαγωγή

Το ελληνικό τραγούδι, φορέας πολιτισμού και νοοτροπίας, έχει αποτελέσει επανειλημμένα αντικείμενο διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας. Χρησιμοποιείται ευρέως από συναδέλφους είτε ως αναπόσπαστο κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας είτε περιστασιακά και μεμονωμένα ως ένας ευχάριστος και δημιουργικός τρόπος διδασκαλίας γραμματικοσυντακτικών δομών και λεξιλογίου.

Μια μεθοδική προσπάθεια συγκέντρωσης αυτών των τραγουδιών, βάσει κριτηρίων που θα παρουσιαστούν και θα αναλυθούν παρακάτω, έγινε από το Σχολείο Ελληνικών για Ξένους «Μέγας Αλέξανδρος», στο οποίο διδάσκω από το 2006 και είμαι Διευθύντρια από το 2007. Και η προσπάθεια αυτή εντάσσεται μέσα στο πλαίσιο ενός συνεχούς ενδιαφέροντος, παράλληλα με την διδασκαλία, για την παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού –βασικού και συμπληρωματικού για την διδασκαλία της ελληνικής τόσο για γενική όσο και για ειδική χρήση.

Με τα δεδομένα αυτά και με μερική χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα «Σωκράτης» (225981-CP-1-2005-1-GR-INGUA-2) δημιουργήθηκε το συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό «Τραγουδώ Ελληνικά». Εκτός από το Σχολείο Ελληνικών για Ξένους «Μέγας Αλέξανδρος», στο Πρόγραμμα συμμετείχαν το Ευρωπαϊκό Κέντρο Ανάπτυξης και Εκπαίδευσης (Βουλγαρία), το Πανεπιστήμιο της Μεσσήνας (Ιταλία), το Ινστιτούτο Comprensivo it. Eneto Corigliano d' Otranto (Ιταλία), η Ένωση Ελλήνων Ρουμανίας και η Εταιρεία

Πληροφορικής ΕΛΕΑ ΕΠΕ, η οποία ανέλαβε την ανάπτυξη του εκπαιδευτικού λογισμικού και την ιστοσελίδα του Προγράμματος.

2. Ο ρόλος και η σημασία του τραγουδιού στην Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης ή Ξένης Γλώσσας

Είναι ευρέως γνωστό και αποδεκτό ότι ένα τραγούδι μπορεί να αποτελέσει έναν ευχάριστο και δημιουργικό τρόπο διδασκαλίας γλωσσικών φαινομένων. Δύσκολες δομές λόγου μπορούν μηχανιστικά να εντυπωθούν στην μνήμη των μαθητών. Μέσα από την ρυθμική επανάληψη, που επιτυγχάνεται μέσω τραγουδιού, γραμματικοσυντακτικές δομές κατακτώνται με τον πλέον ευχάριστο και δημιουργικό τρόπο.

Ας μην ξεχνάμε, επίσης, και την αυθεντικότητα του υλικού που γίνεται μέσο διδασκαλίας. Ένα τραγούδι, δημιουργημένο σε αυθεντικές συνθήκες επικοινωνίας, προορισμένο να εξυπηρετήσει συγκεκριμένες ανάγκες του λαού που το συνέθεσε, δεν μπορεί παρά να παρουσιάζει δομές λόγου απόλυτα ενταγμένες στο πλαίσιο μιας επικοινωνιακής κατάστασης. Αποφεύγουμε κατά αυτόν τον τρόπο τον κίνδυνο να χρησιμοποιούνται στην διδασκαλία μη αυθεντικές δομές λόγου, κείμενα κατασκευασμένα να διδάξουν συγκεκριμένα φαινόμενα, παραμερίζοντας την πρωταρχική λειτουργία της γλώσσας, την επικοινωνία.

Γίνεται, ακόμη, σαφές ότι μέσα από το λεξιλόγιο και το περιεχόμενο ενός τραγουδιού παρουσιάζεται ξεκάθαρα ο τρόπος σκέψης και ζωής των φυσικών ομιλητών της γλώσσας-στόχου. Ιδέες, αρχές, στάσεις ζωής αντικατοπτρίζονται στους στίχους ενός τραγουδιού. Στοιχεία που συνέβαλαν στην διαμόρφωση της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας, του πολιτισμού και της κουλτούρας της, λειτουργούν υποβοηθητικά στην εκμάθηση της γλώσσας.

Συμπερασματικά, λοιπόν, ένα τραγούδι μπορεί να αξιοποιηθεί πλήρως στην διδακτική πράξη με πολύ θετικά αποτελέσματα τόσο για την διδασκαλία γραμματικής, σύνταξης και λεξιλογίου όσο και για την ταχύτερη ενσωμάτωση των ξένων στα ελληνικά κοινωνικά δεδομένα. Αρκεί μόνο μια τέτοια διαδικασία να γίνει μεθοδικά, με συγκεκριμένη δομή, μέσω ενός βιβλίου που θα τοποθετεί το τραγούδι στο κέντρο της διδασκαλίας και που θα το χρησιμοποιεί ως έναυσμα για την περαιτέρω παρουσίαση των δομών λόγου και των πολιτιστικών στοιχείων.

3. «Τραγουδώ Ελληνικά» - συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό

3.1. Επίπεδο Μαθητών – Ομάδα-Στόχος

Το επίπεδο των μαθητών στο οποίο απευθυνόμαστε είναι το β' επίπεδο, σύμφωνα με την επιπεδοποίηση του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας της Θεσσαλονίκης.

Επιλέξαμε το συγκεκριμένο επίπεδο, δεδομένου ότι οι μαθητές έχουν αποκτήσει ήδη από το α' επίπεδο την δυνατότητα να κατανοούν βασικά θέματα σε πολλούς τομείς (εκπαίδευση, οικογένεια, εργασία, ψυχαγωγία, γενικές πληροφορίες κλπ.), να επικοινωνούν με άνεση σε απλές, οικείες, επαναλαμβανόμενες καταστάσεις. Μπορούν, με τις γραμματικές και συντακτικές δομές και το λεξιλόγιο που έχουν κατακτήσει, να αντεπεξέρχονται ικανοποιητικά σε καθημερινές κοινωνικές επαφές, είτε σε φιλικό είτε σε τυπικό τόνο,

χρησιμοποιώντας βασικές γλωσσικές δεξιότητες. Αυτό σημαίνει ότι στο β' επίπεδο ο αμέσως επόμενος στόχος τους είναι, σε μια πρώτη φάση, η διεύρυνση των γραμματικών, συντακτικών γνώσεων τους και φυσικά του λεξιλογίου τους. Στοχεύουν στο να ανταποκρίνονται σε περισσότερες επικοινωνιακές καταστάσεις τόσο άμεσες όσο και έμμεσες, να κατανοούν δηλαδή την ουσία και τις κύριες λεπτομέρειες ενός τμήματος λόγου προφορικού ή γραπτού. Σε μια δεύτερη φάση, όμως, καλούνται να γνωρίζουν τις σχετικές κοινωνικές συνήθειες, γλωσσικές και παραγλωσσικές (χειραψίες, χειρονομίες κλπ.), να μπορούν να ενσωματωθούν στις κοινωνικές καταστάσεις των φυσικών ομιλητών της γλώσσας-στόχου. Ειδικά σε ζητήματα νοοτροπίας, διαπροσωπικών σχέσεων και αντιλήψεων ζωής, οι μαθητές του β' επιπέδου πρέπει να είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένοι.

Για τους λόγους αυτούς, το εκπαιδευτικό υλικό «Τραγουδώ Ελληνικά» απευθύνεται στο συγκεκριμένο επίπεδο. Αυτό, όμως, δεν σημαίνει ότι δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί και στο γ' επίπεδο ελληνομάθειας, με την διδασκαλία πολιτιστικών στοιχείων, που είναι τυχόν άγνωστα στους μαθητές, ή με την επανάληψη κάποιων γραμματικοσυντακτικών φαινομένων.

Όσον αφορά την ομάδα-στόχο μας, αυτή αποτελείται από ξένους ενήλικες μαθητές της νέας ελληνικής, που επιθυμούν εκτός από την διδασκαλία της γλώσσας να «πάρουν μια γεύση» από τις συνήθειές μας. Και δεν υπάρχει πιο ευχάριστος τρόπος από το τραγούδι, ειδικά όταν οι άνθρωποι αυτοί είναι εργαζόμενοι και παρακολουθούν τα μαθήματά τους μετά από την εργασία τους. Απευθυνόμαστε, τέλος, και στους δασκάλους, οι οποίοι χρησιμοποιούν ήδη το τραγούδι ως μέσο διδασκαλίας και τώρα τους δίνεται η δυνατότητα να έχουν μια πιο μεθοδική και πιο οργανωμένη δουλειά στην διάθεσή τους.

3.2. Μέθοδος Ανάπτυξης Υλικού

Η μέθοδος που ακολουθήσαμε για την ανάπτυξη του υλικού είναι η επικοινωνιακή προσέγγιση. Παρόλο, βέβαια, που το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό δεν είναι βασικό εγχειρίδιο διδασκαλίας, αλλά συμπληρωματικό, προσπαθήσαμε όσο το δυνατόν να θίξουμε επικοινωνιακές καταστάσεις, εξοικειώνοντας τον μαθητή με βασικά χαρακτηριστικά του ελληνικού πολιτισμού. Αυτός ήταν και ο γενικός εκπαιδευτικός μας στόχος.

Παράλληλα και ως ειδικότεροι εκπαιδευτικοί μας στόχοι ήταν η επεξεργασία και των τεσσάρων δεξιοτήτων παραγωγής και κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου. Μέσα από τις ασκήσεις και τις δραστηριότητες κάθε ενότητας, γίνεται μια προσπάθεια να καταστεί ο μαθητής ικανός να κατανοεί βασικές λεπτομέρειες τόσο του προφορικού όσο και του γραπτού λόγου, αλλά και να μπορεί να παράγει δομές λόγου αντίστοιχες του επιπέδου του. Επιπλέον, τα πολιτιστικά στοιχεία, που θίγονται σε όλα τα μαθήματα, του δίνουν την δυνατότητα κατανόησης των απαραίτητων εκείνων στοιχείων, που πλαισιώνουν και συνθέτουν την ελληνική ιδιοσυγκρασία. Συμβάλλουν στην σταδιακή ενσωμάτωση του μαθητή σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό περιβάλλον, με αρχές και στάσεις ζωής που γίνονται εύκολα κατανοητές μέσα από τα τραγούδια.

3.3. Θεματικές Κατηγορίες

3.3.1. Παρουσίαση Θεματικών Κατηγοριών

Οι θεματικές κατηγορίες από τις οποίες αποτελείται το «Τραγουδώ Ελληνικά» είναι 24, όπως αναλυτικά παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί (πίνακας 1). Δύο τραγούδια από κάθε θεματική κατηγορία περιλαμβάνονται σε κάθε ενότητα.

Πίνακας 1. Θεματικές κατηγορίες

ενότητα 1	δημοτικά ηπειρώτικα
ενότητα 2	κρητικά
ενότητα 3	τραγούδια για την Αθήνα
ενότητα 4	τραγούδια για την Θεσσαλονίκη
ενότητα 5	ρεμπέτικα
ενότητα 6	νανουρισματα
ενότητα 7	νησιώτικα
ενότητα 8	ερωτικά
ενότητα 9	τραγούδια του γάμου
ενότητα 10	της διασκέδασης
ενότητα 11	εργατικά
ενότητα 12	του χωρισμού
ενότητα 13	της ζενιτιάς
ενότητα 14	της φτώχειας
ενότητα 15	για προλήψεις
ενότητα 16	πολιτικά
ενότητα 17	ποίηση μελοποιημένη
ενότητα 18	της φύσης
ενότητα 19	περιγελαστικά
ενότητα 20	καντάδες
ενότητα 21	για τον καταρακισμό
ενότητα 22	κινηματογραφικά
ενότητα 23	κοινωνικά
ενότητα 24	γκρεκανικά - ποντιακά

3.3.2. Κριτήρια επιλογής Θεματικών Κατηγοριών

Οι λόγοι για τους οποίους επιλέξαμε τις συγκεκριμένες θεματικές κατηγορίες είναι ποικίλοι. Σε ένα πρώτο στάδιο, στοχεύσαμε σε μια παρουσίαση όσο το δυνατόν περισσότερων δειγμάτων παραδοσιακής μουσικής. Η δημοτική ηπειρώτικη, η κρητική και η νησιώτικη μουσική, που συνεπάγονται διαφορετικά ακούσματα, ρυθμούς και διαλέκτους, δίνουν μια αντιπροσωπευτική εικόνα των τραγουδιών, που συντέθηκαν σε διαφορετικά γεωγραφικά διαμερίσματα. Επομένως, στοιχεία που προσδιορίζουν την ταυτότητα των κατοίκων των αντίστοιχων περιοχών, παραπλήσια της συμπεριφοράς, των αναγκών, των ενδιαφερόντων, της κουλτούρας και του τρόπου ζωής τους γίνονται άμεσα αντιληπτά.

Ένα άλλο κριτήριο επιλογής των κατηγοριών αυτών, ήταν και η παρουσίαση των διαφορετικών περιόδων της ελληνικής μουσικής. Συμπεριλάβαμε, λοιπόν, δημοτικά, ρεμπέτικα, λαϊκά και σύγχρονα τραγούδια, προκειμένου να αξιοποιήσουμε όσο το δυνατόν περισσότερα είδη μουσικής, με όλα τα ιστορικά και πολιτιστικά στοιχεία που συνοδεύουν το κάθε είδος και που

χαρακτηρίζουν την εποχή που δημιουργήθηκαν, τις ανάγκες που κάλυψαν, τα συναισθήματα που ύμνησαν.

Αυτό που, επίσης, θέλαμε να θίξουμε ήταν και οι διαφορετικές εκφάνσεις της καθημερινότητας των ομιλητών της γλώσσας-στόχου, οι διάφορες δραστηριότητές τους και τα τραγούδια που τις συνοδεύουν. Ως εκ τούτου, συμπεριλάβαμε νανουρίσματα, τραγούδια του γάμου, της ξενιτιάς, τραγούδια που μιλάνε για την εργασία κλπ. Επιπλέον, μιλήσαμε για προλήψεις και πολιτικές αντιλήψεις, για την διασκέδαση, τον κινηματογράφο και τον караγκιόζη, θεωρώντας ότι η επαφή και με αυτές τις πλευρές της ελληνικής πραγματικότητας θα συμβάλει ουσιαστικά στην καλύτερη κατανόηση της ελληνικής νοοτροπίας.

Ασχοληθήκαμε, ακόμη, με ποιητές και συνθέτες σημαντικούς για την νεότερη ελληνική ποίηση και μουσική σκηνή, ανθρώπους που διαμόρφωσαν την πνευματική ζωή του τόπου μας. Κάναμε λόγο για τον Ελύτη, τον Σεφέρη, τον Ρίτσο, τον Παπαδόπουλο, τον Λοΐζο, τον Θεοδωράκη, τον Χατζιδάκι κ.ά., προσωπικότητες που είναι γνωστές σε πολλούς ξένους μαθητές μας.

Επιπλέον, μέσα από το υλικό προσπαθήσαμε να παρουσιάσουμε διάφορες πόλεις και περιοχές της Ελλάδας. Μιλήσαμε για την Αθήνα, την Θεσσαλονίκη, την Κρήτη, τα Επτάνησα. Παρουσιάσαμε κομμάτια της ιστορίας τους και φέραμε τους μαθητές σε επαφή με αυτά.

Τέλος, δώσαμε μια πολύ μικρή «γεύση» από γκρεκάνικα και ποντιακά τραγούδια, από την Σαλεντινή Ελλάδα και τον Πόντο, περιοχές, όπου το ελληνικό στοιχείο έπαιξε σημαντικό ρόλο. Η συσχέτιση των λέξεων ανάμεσα στην γκρεκάνικη, ποντιακή και νέα ελληνική αποδεικνύει μια συνέχεια στην γλώσσα άκρως ενδιαφέρουσα.

Κάνοντας μια γενικότερη επισκόπηση, συνειδητοποιούμε πόσο πλούσια είναι η μουσική παραγωγή του τόπου μας και πόσες άλλες θεματικές κατηγορίες θα μπορούσαμε να επιλέξουμε. Καίριος παράγοντας ήταν, όμως, και το κριτήριο του λεξιλογίου και της γραμματικής, που θέλαμε να διδάξουμε, βάσει του επιπέδου στο οποίο απευθυνόμαστε. Τα τραγούδια, που συμπεριλάβαμε, έπρεπε να καλύπτουν τις ανάγκες του β' επιπέδου, πράγμα που λειτούργησε περιοριστικά ως προς τις επιλογές μας.

3.4. Παρουσίαση Δομής Ενοτήτων

Όλες οι ενότητες ακολουθούν την ίδια ακριβώς δομή, δεδομένου ότι κάτι τέτοιο βοηθάει τόσο τον μαθητή όσο και τον δάσκαλο, που θα το χρησιμοποιήσει.

Πιο συγκεκριμένα, όπως φαίνεται και από τον παρακάτω πίνακα (πίνακα 2), τον βασικό κορμό κάθε ενότητας αποτελούν δύο τραγούδια και ένα κείμενο. Η σχέση μεταξύ των δύο τραγουδιών είναι θεματική, ανήκουν στην ίδια κατηγορία και παρουσιάζουν διαφορετικές εκδοχές του ίδιου θέματος. Δέκα περίπου λέξεις από το καθένα συμπεριλαμβάνονται στο λεξιλόγιο του κάθε τραγουδιού, όπου εκεί δίνεται η ερμηνεία της λέξης, η γραμματική της αναγνώριση, η κλίση της, αν πρόκειται για όνομα, και οι αρχικοί χρόνοι, αν πρόκειται για ρήμα. Οι λέξεις αυτές εξετάζονται και στις ασκήσεις του λεξιλογίου, που ακολουθούν, με συνώνυμα, αντίθετα ή τοποθέτησή τους σε ανάλογα γλωσσικά περιβάλλοντα. Το γραμματικό ή συντακτικό φαινόμενο, που αναλύεται στην συνέχεια, συναντάται αντίστοιχα στα τραγούδια, δίνοντας έτσι την δυνατότητα στον μαθητή να αντιληφθεί τον

τρόπο λειτουργίας τους μέσα σε αυθεντικό λόγο. Με τις ασκήσεις γραμματικής, που είναι σχεδόν πάντα συμπλήρωση κενών, ο μαθητής εξετάζεται στο αντίστοιχο γραμματικό φαινόμενο που προηγήθηκε.

Το κείμενο λειτουργεί συμπληρωματικά, με θέμα που ποικίλλει. Μπορεί να παρουσιάζει, για παράδειγμα, τα χαρακτηριστικά της θεματικής κατηγορίας της ενότητας ή να μιλάει για την περιοχή, από την οποία προέρχονται τα τραγούδια, ή να περιγράφει τις κοινωνικές καταστάσεις, στις οποίες αυτά τραγουδιούνται. Μπορεί, ακόμη, να περιλαμβάνει συνεντεύξεις των δημιουργών ή των συντελεστών των τραγουδιών, βιογραφίες συνθετών, ποιητών κλπ. Το λεξιλόγιό του είναι αντίστοιχο του επιπέδου των μαθητών, ενώ σε είκοσι περίπου λέξεις δίνεται ερμηνεία και παράδειγμα χρήσης τους. Με την άσκηση κατανόησης, που είναι πάντα άσκηση πολλαπλής επιλογής, ολοκληρώνεται και αυτό το κομμάτι της ενότητας.

Τέλος, συναντάμε τα παιχνίδια λέξεων. Είναι ένας δημιουργικός και ευχάριστος τρόπος επανάληψης και εμπέδωσης των λέξεων, που συμπεριλήφθηκαν στα λεξιλόγια των τραγουδιών και του κειμένου. Το σταυρόλεξο, η κρεμάλα και η ακροστιχίδα «αναγκάζουν» τον μαθητή να ξεφυλλίσει ξανά την ενότητα, να εντοπίσει τις λέξεις, να επαναλάβει τους ορισμούς τους. Με το «Παίξε τραγουδώντας» δε, την τελευταία άσκηση ακουστικής κατανόησης, ο μαθητής ακούει ξανά τα τραγούδια και προσπαθεί να συμπληρώσει τις λέξεις που λείπουν. Σημειώνουμε ότι και αυτές οι λέξεις είναι από τα λεξιλόγια των τραγουδιών.

Πίνακας 2. δομή ενότητας

τραγούδι 1	λεξιλόγιο ασκήσεις λεξιλογίου (2) γραμματική (θεωρία) ασκήσεις γραμματικής (2)
τραγούδι 2	λεξιλόγιο ασκήσεις λεξιλογίου (2) γραμματική (θεωρία) ασκήσεις γραμματικής (2)
κείμενο	λεξιλόγιο άσκηση κατανόησης
παιχνιδόλεξα	σταυρόλεξο κρεμάλα ακροστιχίδα παίξε τραγουδώντας (άσκηση ακουστικής κατανόησης)

3.5. Πιλοτικές Δοκιμές

Οι πιλοτικές δοκιμές διεξήχθησαν τόσο στο Σχολείο Ελληνικών «Μέγας Αλέξανδρος» όσο και στα εκπαιδευτικά ιδρύματα των εταίρων του Προγράμματος. Τα συμπεράσματα, που προέκυψαν από τα ερωτηματολόγια των μαθητών και τις αναφορές των καθηγητών τους, ήταν ιδιαίτερα χρήσιμα. Στα θετικά σχόλια των μαθητών ήταν ουσιαστικά ο ευχάριστος τρόπος διδασκαλίας. Μέσα από ένα τραγούδι διδάχτηκαν λεξιλόγιο και θεωρία γραμματικής, γνώρισαν μια πτυχή της ελληνικής πραγματικότητας, ήρθαν σε επαφή με συνθέτες, ποιητές, ελληνικές γιορτές, πόλεις, μύθους, έθιμα και γενικότερα με την πολιτιστική ταυτότητα των ομιλητών της γλώσσας-στόχου. Κατανόησαν ως ένα βαθμό την νοοτροπία, τον τρόπο σκέψης και ζωής, συζήτησαν και σύγκριναν με την δική τους κουλτούρα. Οι ασκήσεις δε και τα παιχνίδια λέξεων συνέβαλαν ουσιαστικά στην καλύτερη εμπέδωση όσων διδάχτηκαν.

Τα αρνητικά σχόλια των μαθητών αφορούσαν κυρίως κάποιες μικρές δυσκολίες στο λεξιλόγιο των τραγουδιών. Πρόκειται, όμως, για αυθεντικά κομμάτια λόγου, που δεν επιδέχονται απλοποιήσεις. Η αλήθεια είναι ότι η επιλογή τους εξ αρχής μας απασχόλησε, δεδομένου ότι έπρεπε να συνδυάζεται ανάλογα και η γραμματική σε κάθε ενότητα. Προσπαθήσαμε τουλάχιστον όσον αφορά το λεξιλόγιο να είναι όσο το δυνατόν πιο απλό και ανάλογο του επιπέδου των μαθητών. Τέλος, κάποιες από τις παρατηρήσεις τους έκαναν λόγο για μικρό αριθμό ασκήσεων σε κάθε ενότητα. Ουσιαστικά, όμως, το «Τραγουδώ Ελληνικά» είναι συμπληρωματικό υλικό, που σε καμία περίπτωση δεν αντικαθιστά το βασικό εγχειρίδιο που χρησιμοποιείται στην τάξη. Επομένως, οι ασκήσεις τόσο του λεξιλογίου όσο και της γραμματικής είναι περιορισμένες σε κάθε μάθημα, γιατί απλά λειτουργούν καθαρά συμπληρωματικά.

4. «Τραγουδώ Ελληνικά» - μορφή εκπαιδευτικού υλικού

4.1. Έντυπη μορφή

Το εκπαιδευτικό υλικό «Τραγουδώ ελληνικά» υπάρχει αρχικά σε έντυπη μορφή, σε μορφή βιβλίου. Περιλαμβάνει τις 24 διδακτικές ενότητες, καθώς και τα λεξιλόγια όλων των ενοτήτων (τα δύο των τραγουδιών και το ένα του κειμένου) μεταφρασμένα στην αγγλική, γερμανική, ισπανική, ιταλική, γαλλική, ρουμανική και βουλγαρική γλώσσα. Επιπλέον, περιλαμβάνονται και οι λύσεις των ασκήσεων και των δραστηριοτήτων των ενοτήτων.

4.2. Μορφή Εκπαιδευτικού Λογισμικού

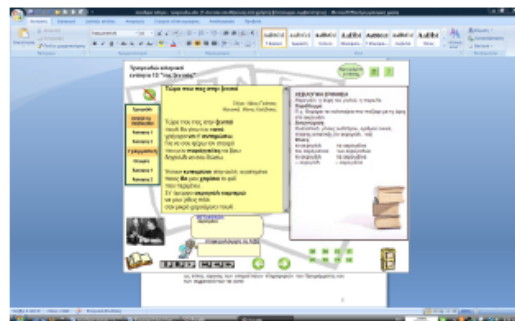
Το υλικό, οι λύσεις και το μεταφρασμένο λεξιλόγιο έχουν, επίσης, αναπτυχθεί και σε μορφή εκπαιδευτικού λογισμικού. Η πλοήγηση είναι εύκολη, ευχάριστη, δημιουργική, μέσα από ήχους, χρώματα και εικόνες, που συνεισφέρουν θετικά στην αυτοδιδασκαλία. Το περιβάλλον, ιδιαίτερα φιλικό στον χρήστη, δίνει την δυνατότητα να ακούει τα τραγούδια, να βλέπει την λέξη που τον ενδιαφέρει στο λεξιλόγιο (την μετάφρασή της, τον ορισμό της, την γραμματική της αναγνώριση κλπ.), να λύνει τις ασκήσεις και να επιβεβαιώνει την σωστή απάντηση, να παίζει με τα παιχνίδια των λέξεων, που η αλήθεια είναι ότι στο εκπαιδευτικό λογισμικό λειτουργούν καλύτερα απ' ό,τι στο έντυπο.

Ενδεικτικά, παρουσιάζονται κάποιες από τις οθόνες του λογισμικού (εικόνα 1, 2, 3, 4).

Εικόνα 1. πίνακας περιεχομένων

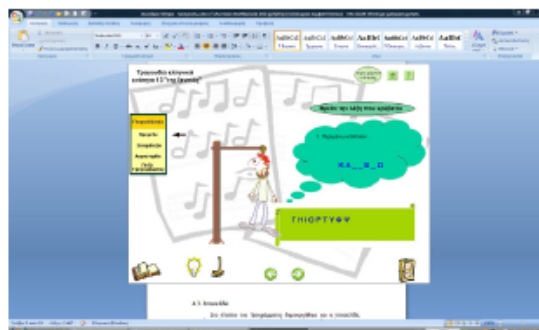
Εικόνα 2. τραγούδι 1

Εικόνα 3. κείμενο

Εικόνα 4. κρεμάλα

4.3. Ιστοσελίδα

Στο πλαίσιο του Προγράμματος δημιουργήθηκε και η ιστοσελίδα <http://www.elea.gr/tragoudwellinika.html> ως τόπος εύρεσης των απαραίτητων πληροφοριών του Προγράμματος και των συμμετεχόντων σε αυτό. Επιπλέον, εκεί θα συναντήσει κανείς το ίδιο το εκπαιδευτικό υλικό, και τις 24 ενότητες, τις οποίες μπορεί να «κατεβάσει» σε μορφή pdf. Μπορεί, επίσης, να βρει χρήσιμους συνδέσμους για την Ελληνική Λογοτεχνία, τον Ελληνικό Πολιτισμό, καθώς και Λεξικά, όπως παρουσιάζονται στην επόμενη εικόνα (εικόνα 5).

Εικόνα 5. Ιστοσελίδα

5. Γενικά Συμπεράσματα

Κάνοντας μια γενικότερη επισκόπηση του εκπαιδευτικού υλικού, που δημιουργήσαμε, καταλήγουμε σε κάποιες πολύ συγκεκριμένες παρατηρήσεις, που αφορούν τόσο το ίδιο το υλικό όσο και τον τρόπο αξιοποίησής του στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Αρχικά, η όλη διαδικασία για την παραγωγή του υλικού ήταν ιδιαίτερα δημιουργική για όλους όσους ενεπλάκησαν σε αυτή. Σε πρώτο στάδιο, η διαμόρφωση των θεματικών κατηγοριών (με όλα τα κριτήρια που προαναφέρθηκαν), η συγκέντρωση των τραγουδιών, η επιλογή τους βάσει του περιεχομένου τους, του λεξιλογίου και της γραμματικής τους, ήταν μια ευκαιρία να ανακαλύψουμε έναν πλούτο τραγουδιών, που θα μπορούσαν και σε άλλα επίπεδα να αποτελέσουν αντικείμενο διδασκαλίας. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι για τους ξένους μαθητές μας αποτελούν μια πολύ μικρή «γεύση» από την τόσο μεγάλη μουσική παραγωγή μας. Σε ένα δεύτερο στάδιο, η επιλογή του κατάλληλου κειμένου ήταν, επίσης, πολύ δημιουργική. Προσπαθήσαμε σε κάθε ενότητα το κείμενο να παρέχει διαφορετικού είδους πληροφορίες. Σε άλλα συμπεριλάβαμε στοιχεία για τους συντελεστές των τραγουδιών, σε άλλα ασχοληθήκαμε με τις κοινωνικές εκδηλώσεις, στις οποίες τραγουδιούνται τα

συγκεκριμένα τραγούδια, σε άλλα μιλήσαμε για έθιμα και συνήθειες. Σε τελευταίο στάδιο, επιλέξαμε τις ασκήσεις που θα ολοκλήρωναν την διδασκαλία, δημιουργήσαμε τα παιχνίδια, φροντίζοντας ώστε όλα μαζί να δένουν αρμονικά στο σύνολό τους.

Ως προς τον τρόπο αξιοποίησής του, είναι σαφώς σημαντική η συμβολή του δασκάλου. Μπορεί, για παράδειγμα, να το χρησιμοποιήσει αποσπασματικά, ανάλογα με την θεματική κατηγορία, που θέλει να παρουσιάσει, ή συμπληρωματικά, σε σχέση με το γραμματικό φαινόμενο, που θέλει να διδάξει. Μπορεί, επίσης, να παραπέμψει και σε άλλες πηγές, να χρησιμοποιήσει περαιτέρω οπτικοακουστικό υλικό, να επιμείνει στο κείμενο και να διδάξει παράλληλα γεωγραφία, ιστορία, λαογραφία, λογοτεχνία. Του δίνεται η ευκαιρία, μέσα από τα διαφορετικά ακούσματα, να προχωρήσει ακόμη και σε εκμάθηση χορών.

Θεωρούμε πως πρόκειται για μια πρώτη ολοκληρωμένη και μεθοδική αξιοποίηση των τραγουδιών του τόπου μας ως προς την διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας. Πιστεύουμε ότι το «Τραγουδώ Ελληνικά» μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό βοήθημα για τον εκπαιδευτικό και έναν πιο άμεσο και ευχάριστο τρόπο για τον μαθητή, ούτως ώστε ο ίδιος να εισχωρήσει ευκολότερα στην ελληνική πραγματικότητα.

Βιβλιογραφία

Ευσταθιάδης, Σ. & Αντωνοπούλου, Ν. Μανάβη, Δ. Βογιατζίδου, Σ. (2001): Πιστοποίηση Επάρκειας της Ελληνομάθειας, αναλυτικό εξεταστικό πρόγραμμα, Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας